ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Pavla Molka a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **G. S.,** zastoupený Mgr. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem se sídlem Helénská 1799/4, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 11. 2015, č. j. 1 Az 10/2015 - 60,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Filipu Schmidtovi, LL.M., **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 8228 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobce (dále „stěžovatel“) podal dne 22. 12. 2014 žádost o mezinárodní ochranu, kterou následně doplnil při pohovoru k udělení mezinárodní ochrany. Uvedl, že do ČR jezdil za prací občas už od roku 1991, pak zde žil během války v Bosně a Hercegovině i později, dokud nebyl v roce 2002 deportován zpět do vlasti. Pak žil v Sarajevu a následně do roku 2011 střídavě v Srbsku a v Bosně a Hercegovině. V roce 2011 odešel opět do ČR, kde už v té době pobývala jeho manželka a dcera, které tu mají povolený pobyt. Ve vlasti neměl kde bydlet ani pracovat, měl také psychické a náboženské problémy, neboť doma mají muslimové větší moc než Srbové, proto by chtěl žít v ČR. Hned v roce 2011 byl ale správně vyhoštěn po kontrole policií, poté zde nadále pobýval a podával žaloby proti rozhodnutí o vyhoštění. Stěžovatel předložil během řízení žalovanému také psychologický

posudek ze dne 24. 1. 2015, podle něhož se nachází v těžké depresi se sebedestrukčními symptomy, přičemž zhoršení jeho psychického stavu je vázáno na jeho umístění do zařízení pro zajištění cizinců a na dobu pobytu v něm. Podle vyjádření lékařky ze Zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová, MUDr. R., nebyl stěžovatel při vstupní prohlídce vážněji nemocen, pouze vyžadoval Ibuprofen na léčbu bolesti hlavy.

Rozhodnutím ze dne 12. 3. 2015, č. j. OAM-283/LE-BE02-K01-2014, žalovaný rozhodl, že se stěžovateli neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Kromě výše rekapitulovaných skutečností vycházel žalovaný také z informací o Bosně a Hercegovině ze zdrojů Ministerstva zahraničních věcí ČR a ČTK. Stěžovatel podle žalovaného neuvedl žádné skutečnosti, na jejichž základě by mu mohl být udělen azyl podle § 12 písm. a) zákona o azylu, neboť nevyvíjel žádnou politickou činnost. Neshledal u stěžovatele ani žádnou odůvodněnou obavu, která by zakládala důvody podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Stěžovatel nebyl pronásledován z důvodu náboženství či národnosti, neboť sice uváděl, že ho v Bosně a Hercegovině muslimové nutili odejít z míst, kde pracoval, a vyhrožovali mu smrtí, ovšem ze zpráv o této zemi jasně vyplývá, že i přes důsledky válečného konfliktu z let 1992–1995 je možné využít státní ochranu, lidsko-právní legislativa je na relativně dobré úrovni a také nevládní organizace v zemi působící poskytují pomoc při porušování lidských práv. Stěžovatel přitom vůbec nevyužil možnost řešit tvrzené výhrůžky ze strany soukromých osob prostřednictvím státních orgánů země původu. Důvodem k udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu přitom není neochota vrátit se do země původu, ani snaha legalizovat si žádostí o mezinárodní ochranu svůj další pobyt v ČR, kde má i rodinné vazby, poté, co selhaly jeho snahy legalizovat si jej prostřednictvím žádostí o trvalý pobyt. Žádnému ze stěžovatelových rodinných příslušníků nebyl azyl udělen, takže není dán ani důvod podle § 13 zákona o azylu a stěžovatel neuvedl ani žádné okolnosti, které by svědčily o tom, že je jeho osobní a rodinná situace nějakým způsobem výjimečná a měl by mu být udělen humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu. Stěžovatelovy psychické problémy byly podle jím doložené zprávy z psychologického vyšetření způsobeny jeho umístěním do uzavřeného záchytného zařízení pro zajištění cizinců, pročež došlo na doporučení psychologa k jeho propuštění. Jinak se ale stěžovatel v důsledku svého zdravotního stavu nenachází v ohrožení života ani se nijak neléčí, kromě užívání běžného léku na bolest. Žalovaný neshledal ani důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, neboť ani podle judikatury Nejvyššího správního soudu není existence rodinných vazeb důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný si byl vědom toho, že stěžovatelova manželka a dcera žijí v ČR, nicméně ani článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Evropská úmluva“) neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu osob ohledně země jejich společného pobytu a napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi. Ve stěžovatelově případě pak ČR není jedinou zemí, kde by mohl společně se svou manželkou a dcerou naplňovat rodinný život, neboť i ony jsou státními občankami Bosny a Hercegoviny, kde s nimi může realizovat rodinný život, popřípadě může stejně jako ony využít k upravení svého dalšího pobytu institutů zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Nebyly splněny ani důvody pro udělení doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny podle § 14b zákona o azylu.

Dne 15. 4. 2015 podal stěžovatel proti rozhodnutí žalovaného u Městského soudu v Praze žalobu podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Městský soud žalobu zamítl rozsudkem ze dne 18. 11. 2015, napadeným nyní

posuzovanou kasační stížností. Městský soud dospěl k závěru, že stěžovatel v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, na jejichž základě by bylo možno učinit závěr, že vyvíjel ve své vlasti činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, za kterou by byl azylově relevantním způsobem pronásledován. Stěžovatel výslovně sdělil, že nebyl nikdy členem žádné politické strany ani jiné organizace, a v průběhu správního řízení neuvedl, že by se ve své vlasti jakkoliv politicky angažoval nebo měl jakékoliv potíže spojené s uplatňováním politických práv a svobod. Co se týče podmínek § 12 písm. b) a § 14a zákona o azylu, v průběhu správního řízení nebyly zjištěny konkrétní okolnosti, jež by zakládaly důvodnost předpokladu, že by stěžovateli v případě návratu do vlasti hrozilo pronásledování či skutečné nebezpečí vážné újmy. Ze správního spisu vyplývá, že stěžovatel v ČR pobýval v letech 1991 až 2002, tedy v období války v Bosně. Stěžovatelem v žalobě uváděný panický strach z uniforem a policie tedy nemůže být spojen s obdobím války v Bosně, neboť v té době tam nepobýval. Sám uvedl, že vlast opustil zejména pro špatné ekonomické podmínky a vadila mu i přítomnost muslimů. Městský soud připomněl, že institut azylu je aplikovatelný pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů. Mezi důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu nelze zařadit stěžovatelovu neochotu vrátit se do Bosny a Hercegoviny, protože má v ČR manželku a dceru, neboť existence rodinných vazeb není mezi důvody taxativně vypočtenými v § 12 zákona o azylu. Městský soud neshledal ani podmínky pro udělení azylu podle § 13 zákona o azylu. Rozhodnutí o udělení azylu z humanitárních důvodů dle § 14 zákona o azylu je pak věcí správního uvážení žalovaného, které soud nemůže nahradit vlastní úvahou o tom, zda stěžovatelem uplatněné důvody žádosti o mezinárodní ochranu lze považovat za relevantní. Žalovaný přitom splnil povinnost uvést v odůvodnění svého rozhodnutí úvahy či závěry, týkající se případných důvodů pro udělení humanitárního azylu. Vycházel ze stěžovatelova sdělení při vstupní lékařské prohlídce, že nikdy nebyl vážněji nemocen, k lékaři nechodil a léky neužíval. Jeho psychické potíže, které byly doloženy zprávou z psychologického vyšetření, byly zapříčiněny umístěním do uzavřeného záchytného zařízení pro cizince a jediným doporučením psychologa ve stěžovatelově případě bylo jeho propuštění z tohoto zařízení. Ani z vyjádření dalšího lékaře, MUDr. L. R., nevyplývalo, že by se stěžovatel v důsledku svého zdravotního stavu aktuálně nacházel v ohrožení života. Stejně tak existenci rodinných vazeb na území ČR, o nichž se stěžovatel zmínil, nelze považovat za důvod pro udělení azylu dle § 14 zákona o azylu. Městský soud souhlasil i se závěrem žalovaného, že nejsou splněny podmínky stanovené v § 14a zákona o azylu, neboť stěžovateli vážná újma nehrozí. Stěžovatel nikdy neměl žádné potíže se státními orgány své země a podle jeho výslovného sdělení proti němu ve vlasti nikdy nebylo vedeno žádné trestní stíhání. Z důvodů uvedených stěžovatelem a podkladových informací založených ve správním spisu nelze dovodit opodstatněnost stěžovatelem tvrzených obav, neboť jeho strach z návratu a z toho pramenící psychické potíže neodpovídají reálné situaci v zemi původu. Žalovaný správně posoudil i otázku, zda stěžovateli v případě návratu do vlasti nehrozí vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, přičemž vycházel z informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 29. 5. 2014, č. j. 102417/2014-LPTP, a dospěl ke správnému závěru, že ve stěžovatelově zemi původu neprobíhá takový ozbrojený konflikt, jehož důsledky by bylo možno pokládat ve vztahu k němu za vážnou újmu.

Stěžovatel podal proti uvedenému rozsudku kasační stížnost obecně odůvodněnou důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Poté, co byl stěžovateli ustanoven

usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 12. 2015, č. j. 5 Azs 237/2015 - 5, zástupcem Mgr. Filip Schmidt, LL.M., podal doplnění kasační stížnosti.

V něm namítal nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu, který neřekl prakticky nic ke stěžovatelovu pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině, byť již v žalobě uváděl, že jeho obavy dosahují intenzity sebevražedných sklonů, takže se v jeho případě jedná o příslušnost k sociální skupině osob s duševním postižením. Obdobně se městský soud nevypořádal s náboženskými důvody pronásledování, k nimž pouze uvedl, že stěžovateli vadila přítomnost muslimů v zemi, což je ale bagatelizace jeho diskriminace a potíží se zaměstnáním z důvodu jeho náboženského vyznání.

Městský soud se v rámci zúženého přezkumu nevypořádal ani s nedostatečností toho, jak žalovaný posoudil možnost udělení humanitárního azylu. Rozhodnutí žalovaného totiž neobsahuje řádné úvahy ke stěžovatelově tíživé osobní situaci, kterou lze podle stěžovatele podřadit pod institut humanitárního azylu. Městský soud pak na straně jedné tvrdil, že obsahově prakticky nemůže otázku humanitárního azylu přezkoumávat, na straně druhé ale poukazoval na skutečnost, že z lékařského vyjádření MUDr. R. žádné stěžovatelovy zásadní zdravotní problémy nevyplývají, přičemž tomuto vyjádření přikládal městský soud, stejně jako předtím žalovaný, bez dalšího větší váhu než vyjádření specialisty. Závěry o závažnosti stěžovatelova psychického stavu potvrzuje i aktuální vyjádření lékaře, které stěžovatel k doplnění kasační stížnosti přiložil.

Stěžovatel poukazuje také na to, že jeho případné nucené vycestování bude nelidským zacházením ve smyslu čl. 3 Evropské úmluvy, pročež mu měla být udělena doplňková ochrana. Ta měla být v jeho případě shledána také proto, že stěžovatel na území ČR vede rodinný život, což sice samo o sobě k udělení mezinárodní ochrany nedostačuje, nicméně v nyní posuzovaném případě by bylo namístě přihlédnout i ke stěžovatelovým psychickým problémům. Stěžovatel přitom poukazuje i na judikaturu zdejšího soudu a připomíná, že by přišel o veškeré zázemí a musel by se odloučit od manželky, která zde má zdroj příjmu, a dcery, která je rodinným příslušníkem českého občana.

Ze všech těchto důvodů navrhuje zrušení rozsudku městského soudu a vrácení mu věci k dalšímu řízení. Uvedená pochybení městského soudu pak podle něj představují zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele, čímž je naplněn jeden z možných důvodů přijatelnosti kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany. Navíc dosud nebyla v judikatuře řešena otázka nebezpečí vážné újmy spočívající v zásadních psychických problémech a hrozbě sebevraždy v případě návratu do země původu.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti trvá na tom, že dostatečně posoudil stěžovatelova tvrzení týkající se jeho zdravotního stavu. Nelze také vytýkat městskému soudu, že nedostatečně přezkoumal tvrzené pronásledování z důvodu náboženství, ostatně žaloba ani neobsahovala podrobnější námitku týkající se jeho diskriminace a potíží v zaměstnání v souvislosti s jeho vyznáním. Stěžovatel sám ve správním řízení uvedl, že je bez vyznání, a žalovaný se s jeho tvrzeními ohledně uváděných problémů s muslimy vypořádal dostatečně. Není ani pravda, že by městský soud opomenul posoudit zákonnost postupu žalovaného v otázce humanitárního azylu. Z obsahu podání nelze dovodit podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s., nicméně pokud by Nejvyšší správní soud kasační stížnost neodmítl jako nepřijatelnou, navrhuje žalovaný, aby ji zamítl jako nedůvodnou.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. V nyní posuzovaném případě má stěžovatel pravdu, že v judikatuře dosud nebyla řešena otázka nebezpečí vážné újmy spočívající v zásadních psychických problémech a hrozbě sebevraždy v případě návratu do země původu. Ve smyslu právě citovaného usnesení tak lze tvrdit, že se kasační stížnost dotýká právní otázky, která dosud nebyla judikaturou Nejvyššího správního soudu řešena, a je z toho důvodu přijatelná.

Stěžovatel svou první námitkou vytýká městskému soudu, že se nedostatečně vypořádal s jeho příslušností k sociální skupině osob s duševním postižením, kterou v doplnění žaloby specifikoval jako „sociální skupinu osob závažného duševního stavu, jimž hrozí reálné riziko sebevraždy.“ Je pravdou, že přímo k otázce možné příslušnosti stěžovatele k takové sociální skupině městský soud nic konkrétního neuvedl, když nepřítomnost důvodů podle § 12 písm. b) zákona o azylu v jeho případě shrnul na straně 4 rozsudku pouze následovně: „*Ze sdělení žalobce vyplývá, že vlast opustil zejména pro špatné ekonomické podmínky a vadila mu i přítomnost muslimů. Soud v této souvislosti uvádí, že institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je jím chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ním spojené, a proto například porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka. Mezi důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu nelze zařadit ani neochotu žalobce vrátit se do Bosny a Hercegoviny z důvodu, že v České republice má manželku a dceru, neboť existence rodinných vazeb není mezi taxativně vypočtenými důvody v ust. § 12 zákona o azylu.*“ Městský soud se tak se stěžovatelovou příslušností k dané sociální skupině vypořádal pouze tak, že ve správním řízení žádný takový důvod pronásledování neuváděl.

Takový postup pokládá zdejší soud za nevhodný a stěžovatel má pravdu, že bylo namístě, aby se městský soud k této žalobní námitce výslovně, byť i stručně, vyjádřil, jakkoli šlo o nový důvod, který stěžovatel uplatnil až v doplnění žaloby. Na straně druhé nejde o vadu, pro kterou by bylo namístě rozsudek městského soudu rušit a věc mu vracet k dalšímu řízení, neboť stěžovatel ve skutečnosti nemohl založit důvodnost svého pronásledování na příslušnosti k oné údajné „sociální skupině osob závažného duševního stavu, jimž hrozí reálné riziko sebevraždy“, protože sama konstrukce takové sociální skupiny se zcela míjí s logikou tohoto důvodu pronásledování uvedeného v § 12 písm. b) zákona o azylu. Lze také odkázat na ustálenou judikaturu Ústavního soudu, podle níž soudy nemusí jednotlivě vyvracet každou z uplatněných námitek, pokud je jejich právní hodnocení založeno na uceleném argumentačním systému, který logicky a rozumně

podporuje správnost jejich závěrů (viz např. usnesení ze dne 1. 6. 2015, sp. zn. I. ÚS 4069/14, bod 7, nebo nález ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, bod 68), což je právě případ rozsudku městského soudu.

Spojení „*odůvodněný strach z pronásledování z důvodu (...) příslušnosti k určité sociální skupině*“ obsažené v § 12 písm. b) zákona o azylu je v současnosti třeba vnímat jako implementaci tzv. kvalifikační směrnice, tedy směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“). Podle jejího článku 10 odst. 1 písm. d) platí:
„d) skupina tvoří určitou společenskou vrstvu, zejména jestliže
- příslušníci této skupiny sdílejí vrozený charakteristický rys nebo společnou minulost, kterou nelze změnit, nebo sdílejí charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro totožnost nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla, a dále
- tato skupina má v dotyčné zemi odlišnou totožnost, protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou.“

Obdobně vyložil pojem „sociální skupina“ i Nejvyšší správní soud, a to již v rozsudku ze dne 14. 1. 2004, č. j. 2 Azs 69/2003 - 48: „*Sociální skupina ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, je společenský útvar, jenž je určitelný natolik přesně, aby byl vůbec způsobilý k pronásledování. Příslušnost k sociální skupině je totiž nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může ČR poskytnout ochranu i z jiných důvodů motivujících k pronásledování než z důvodu rasy, náboženství, národnosti či politického přesvědčení. Takovými důvody jsou typicky příslušnost k sexuálním menšinám, skupinám spojeným přesvědčením nenáboženské a nepolitické povahy a jiným skupinám, jevícím znak způsobilý k pronásledování, jenž nemusel být zákonodárci v době přijímání zákona o azylu vůbec znám.*“

Stěžovatelem namítaný závažný duševní stav a sebevražedné sklony jsou jistě životní komplikací, která se nepříjemně dotýká celé skupiny lidí; ovšem z ničeho není zjevné, že by tito lidé byli ve stěžovatelově zemi původu z důvodu těchto potíží vnímáni jako určitá sociální skupina, odlišná od ostatního obyvatelstva, a stěžovatel ani nic takového netvrdí a nikdy netvrdil. Smyslem § 12 písm. b) zákona o azylu přitom je poskytnout cizinci v České republice ochranu před pronásledováním ze strany státních orgánů a dalších subjektů, s nimiž zákon o azylu počítá jako s možnými původci pronásledování; není však jeho smyslem ochránit cizince před ním samým, tedy před tím, že jej pronásledují jeho vlastní psychické problémy a sklony.

Naopak pokud stěžovatel vytýká městskému soudu, že se nevypořádal s náboženskými důvody pronásledování, je třeba připomenout, že k nim stěžovatel v samotné žalobě a jejím doplnění neuvedl nic víc, než že připomněl, že v žádosti ze dne 22. 12. 2014 uvedl mezi důvody, pro které žádal o mezinárodní ochranu, „náboženské a psychické potíže“. Pokud ovšem sám stěžovatel tyto náboženské potíže v žalobě nijak nespecifikoval, nedal městskému soudu příležitost, aby se jimi jakkoli podrobněji zabýval. Není ostatně zjevné, v čem mohlo spočívat jeho pronásledování z důvodu náboženství, když hned v této žádosti o udělení mezinárodní ochrany uváděl, že je bez vyznání, na čemž během správního ani soudního řízení nic nezměnil. Nejvyšší správní soud proto neshledal,

že by posouzení naplnění důvodů podle § 12 písm. b) zákona o azylu ze strany městského soudu trpělo nepřezkoumatelností ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Nepřezkoumatelnost neshledal Nejvyšší správní soud ani ve způsobu, jakým se městský soud vypořádal s otázkou neudělení humanitárního azylu stěžovateli. Na straně 4 rozsudku k jeho neudělení městský soud uvedl: „*Rozhodnutí o udělení azylu z humanitárních důvodů dle § 14 azylového zákona je věcí správního uvážení, kdy soud nemůže nahradit správní uvážení žalovaného vlastní úvahou o tom, zda žalobcem uplatněné důvody žádosti o mezinárodní ochranu lze považovat za relevantní z hlediska tohoto ustanovení. Je proto třeba, aby žalovaný v odůvodnění rozhodnutí uvedl úvahy či závěry, které se budou týkat případných důvodů pro udělení humanitárního azylu. Tuto povinnost žalovaný v napadeném rozhodnutí splnil.*“

Tento přístup je zcela souladný s relevantní judikaturou zdejšího soudu k udělování humanitárního azylu. Již v rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, zdejší soud uvedl: „*Smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto ‚nehumánní' azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.*“ V rozsudku ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48, pak zdejší soud doplnil, že rozhodnutí o humanitárním azylu „*podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry.*“

Z tohoto rámce soudního přezkumu městský soud nijak nevybočil. Neshledal ve stěžovatelově případě v rozhodování žalovaného o humanitárním azylu prvky libovůle a připomněl, že žalovaný vycházel ze stěžovatelova sdělení při vstupní lékařské prohlídce, že nikdy nebyl vážněji nemocen, k lékaři nechodil a léky neužíval. Jeho psychické potíže, které byly doloženy zprávou z psychologického vyšetření, byly zapříčiněny umístěním do uzavřeného zařízení pro zajištění cizinců a jediným doporučením psychologa v jeho případě bylo jeho propuštění z tohoto zařízení, což se také stalo. Městský soud tak stejně jako předtím žalovaný zohlednil jak vyjádření MUDr. L. R., tak stěžovatelem předložený psychologický posudek a na takto zjištěném skutkovém základě shledal, že rozhodnutí žalovaného nevykazuje znaky svévole či libovůle. K jinému závěru pak nemůže dospět ani zdejší soud. Ani další psychologické posudky, jako je posudek přiložený stěžovatelem k doplnění kasační stížnosti, by na tom nemohly nic změnit, neboť úkolem zdejšího soudu je přezkoumat rozsudek městského soudu a nepřímo také rozhodnutí žalovaného; nikoli nově rozhodnout, zda by nyní byly u stěžovatele dány důvody pro udělení humanitárního azylu.

Konečně pak stěžovatel namítá, že jeho případné nucené vycestování bude nelidským zacházením ve smyslu čl. 3 Evropské úmluvy z důvodu jeho oddělení od rodiny a psychických problémů, pročež mu měla být udělena doplňková ochrana. K tomu je třeba připomenout, že *„mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu“* a *„rozpor s mezinárodními závazky České republiky“* v případě vycestování cizince opravdu představují vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) a d) zákona o azylu. Stěžovatelem uváděné důvody, které by nastaly v případě jeho návratu do země původu, tedy riziko sebevraždy a oddělení od rodiny, však podle názoru zdejšího soudu nepředstavují ani nelidské či ponižující zacházení, ani rozpor s mezinárodními závazky České republiky.

Co se týče rizika spáchání sebevraždy, je sice pravda, že z judikatury Evropského soudu pro lidská práva vyplývá, že u osob s vážnými zdravotními problémy může v případě nuceného vycestování do země původu nastat rozpor s článkem 3 Evropské úmluvy, pokud zdravotní péče v zemi, kam by měl cizinec vycestovat, má tak nízkou úroveň, že by podrobení se jí ohrožovalo lidskou důstojnost. Konkrétně v rozsudku D. proti Spojenému království ze dne 2. 5. 1997, stížnost č. 30240/96, ESLP konstatoval porušení článku 3 Evropské úmluvy v případě cizince umírajícího na AIDS, který měl být vyhoštěn do karibského státu Svatý Kryštof a Nevis, kde ani nebyla nemocnice, která by mu dokázala poskytnout zdravotní péči odpovídající závažnosti jeho nemoci. V pozdější judikatuře ovšem Evropský soud pro lidská práva výslovně odmítl shledat porušení článku 3 Evropské úmluvy v případě stěžovatele trpícího schizofrenií, která mohla v případě nedostatečné léčby v jeho domovském Alžírsku zvýšit riziko spáchání sebevraždy (viz jeho rozsudek Bensaid proti Spojenému království ze dne 6. 2. 2001, stížnost č. 44599/98). Vystavení zvýšení rizika spáchání sebevraždy tak podle judikatury tohoto soudu nepředstavuje nelidské či ponižující zacházení ve smyslu článku 3 Evropské úmluvy.

Stěžovatel ostatně vůbec netvrdí a nikdy netvrdil, že by úroveň zdravotnictví v jeho zemi původu byla natolik špatná, že by mu s jeho tvrzenými psychickými problémy nedokázalo tamní zdravotnictví pomoci. Zejména pak nebrojí proti absenci psychologické péče v důsledku vycestování do země původu, nýbrž proti tomu, jaké dopady by samo vycestování mělo na jeho psychiku. Riziko nelidského nebo ponižujícího zacházení ovšem nemohou založit stěžovatelovy psychické problémy samy o sobě, ale teprve – pokud by byly dostatečně závažné - neschopnost či neochota země původu poskytnout mu adekvátní zdravotní péči. Doplňková ochrana má potom cizince ochránit před vážnou újmou hrozící od státu a jiných třetích osob, nikoli před ním samotným. Ve stěžovatelově situaci tudíž pojmově nehrozí porušení článku 3 Evropské úmluvy, jak je vykládána Evropským soudem pro lidská práva. Tím méně pak může hrozit riziko vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, což je koncept v daném ohledu užší než porušení článku 3 Evropské úmluvy, jak vyplývá z rozsudku Soudního dvora EU ve věci C-542/13, Mohamed M’Bodj proti Belgii, ze dne 18. 12. 2014. Stěžovatelovy psychické problémy by teoreticky mohly založit leda důvod pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, jehož neudělení stěžovateli již bylo rozebráno výše.

Stejně tak nezakládá vážnou újmu ve smyslu § 14a zákona o azylu ani to, že na území České republiky žije stěžovatelova manželka a dcera, obě občanky Bosny a Hercegoviny jako on. Je pravda, že v rozsudku ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012 – 28, publ. pod č. 2836/2013 Sb. NSS, týkajícím se státního občana Vietnamské socialistické republiky, zdejší soud konstatoval následující: *„Při posuzování otázky, zda by vycestování*

žadatelky o mezinárodní ochranu, která žije v ČR společně se svým nezletilým dítětem a manželem, na jehož příjem je rodina odkázána, bylo nepřiměřeným zásahem do jejího rodinného a soukromého života, a zda tedy jsou dány důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, se zpravidla nelze spokojit s pouhým konstatováním, že žadatelka i její rodinní příslušnicí mají občanství země původu, a mohou tam tedy společně odcestovat a existenci rodiny tím zachovat. Správní orgán je v takovém případě povinen se zabývat nejen případnými právními, ale i faktickými překážkami takového kroku, mezi něž by mohl patřit např. nedostatek finančních prostředků žadatelky a jejích rodinných příslušníků spojený s absencí sociálních a rodinných vazeb v zemi původu. Není-li přestěhování rodiny do země původu právně či fakticky možné, je správní orgán dále povinen se zabývat i tím, zda má žadatelka možnost získat jiné oprávnění k pobytu na území ČR, než je mezinárodní ochrana, a zda by i případné krátkodobé odloučení stěžovatelky od jejího nezletilého dítěte, pokud by bylo spojeno s vyřízením oprávnění k pobytu, nebylo, vzhledem k věku dítěte a dalším okolnostem, nepřiměřeným zásahem do jejího rodinného a soukromého života.“ Nyní posuzovaný případ se ovšem od případu právě citovaného liší (kromě odlišné země původu) zejména tím, že se žalovaný reálnými dopady do stěžovatelova rodinného života a možnostmi řešení jeho situace, ať už pomocí institutů zákona o pobytu cizinců, nebo návratem rodiny do Bosny a Hercegoviny dostatečným způsobem zabýval na stranách 7 a 8 svého rozhodnutí, a to i s použitím odkazů na judikaturu zdejšího soudu.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji na základě § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, žádné náklady řízení nad rámec běžné administrativní činnosti mu však v řízení o kasační stížnosti nevznikly, proto mu jejich náhradu Nejvyšší správní soud nepřiznal.

Usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 12. 2015, č. j. 5 Azs 237/2015 - 5, byl stěžovateli pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokát Mgr. Filip Schmidt, LL.M., který následně podal doplnění kasační stížnosti. Ustanovenému zástupci náleží v souladu s § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za dva úkony právní služby učiněné v řízení o kasační stížnosti, tj. první poradu s klientem, včetně převzetí a přípravy zastoupení, a doplnění kasační stížnosti, v celkové výši 6200 Kč a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 300 Kč za každý úkon podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, celkem tedy 6800 Kč. Ustanovený zástupce stěžovatele je navíc plátcem daně z přidané hodnoty, náhrada nákladů za řízení o kasační stížnosti se proto zvyšuje o tuto daň ve výši 21 %, tedy na 8228 Kč. K výplatě této částky Nejvyšší správní soud stanovil přiměřenou lhůtu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 5. května 2016

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu